No. 183 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK
NIEUWS- BLAD.

Zaturdag 3 Augustus

FRANKRIJK.

PARIJS, den 31sten Julij.

Men gelooft dat de kamer der pairs op den 3den aanstaanden den arbeid der zitting zal geëindigd hebben; den 4den zou de zitting officieel gesloten, en den 5den de ordonnantie tot ontlasting van de suiker in den Moniteur geplaatst worden.

De prefekt van het noorder-departement, de heer *de St. Aignan*, is in de hoofdstad aangekomen. Zijne komst zou in betrekking staan tot de suikerkwestie; de minister van binnenlandsche zaken had mondelinge inlichtingen willen bekomen, omtrent den toestand der fabrikanten in dit product, in het noorder departement.

Volgens sommigen zou de reis van den hertog en de hertogin *van Orleans* naar Bordeaux slechts een veertien dagen uitgesteld zijn.

Er hebben geruchten van onlusten te Nantes, ter zake van de suikerkwestie geloopen; maar zij zijn van grond ontbloot.

— Men herinnert zich de verzekering der ministers bij hunne komst aan de zaken, in het openbaar gegeven, dat zij geen bezoldigd blad ter verdediging van hunne handelingen meer wilden; thans verzekert men, dat zij de noodzakelijkheid daarvan maar al te zeer hebben ingezien, en op maatregelen bedacht zijn om een nieuw ministerieel blad op te rigten.

— Morgen zal de spoorweg van Versailles langs den regter Seine-oever plegtig geopend worden.

— Naar men zegt zijn er nog eenige zwarigheden omtrent de overeenkomst tusschen de beide banken van Engeland en Frankrijk gerezen, die de sluiting vertraagd zouden hebben.

— De kamer der pairs heeft in hare jongste zitting aan den president van den raad een verzoek toegezonden van verscheidene fransche handelaars, die de tusschenkomst van het gouvernement en de kamers inroepen, opdat hun, 't zij door Belgie, 't zij door Nederland, schadevergoeding gegeven worde voor de koopwaren die zij in het entrepot te Antwerpen hadden, en welke in den brand van 1830 vernield werden.

— Het dagblad *le Sud* van Marseille vermeldt dat de stoomboot *Blazer*, het ultimatum zou overgebragt hebben van *Mehemed*-ali op de voorstellen van de Porte. Ook alhier loopt dit gerucht, terwijl men hier voorts wil, dat nog een hoofdofficier, met nieuwe instructien voor den admiraal *Roussin*, naar Konstantinopel zou vertrekken. Het zou zijn de heer *de la Susse*, die aan boord der te Toulon gereed liggende *Montebello*, naar den Levant zou stevenen.

— Het dagblad *l'Univers religieux* wil verzekeren, dat het ministerie berigt zou ontvangen hebben van de komst van *Mehemed*-ali te Konstantinopel, met de vloot van den kapudan-pacha. Dit berigt is stellig onnaauwkeurig, en welligt veroorzaakt door de hierboven vermelde tijding van het *ultimatum*.

— Van de spaansche grenzen heeft men berigten uit Baijonne tot den 26sten Julij. Een aide de camp van *Maroto* had depeches voor den engelschen commodore lord *Hay*, te Bilbao aangebragt. Men geloofde, dat de generaal ... wilde zijn, of de gouverneur van Bilbao ... over de uitwisseling der gevangenen zou eerbiedigen.

Diego Leon wilde zich naar Tafalla begeven; maar men dacht dat het getal der zieken en gekwesten onder zijne troepen, hem noodzaken zou naar Pampeluna terug te keeren.

In brieven uit het karlistisch hoofdkwartier te Onate, van den 25sten, wordt een somber tafereel van den staat van zaken opgehangen. De aanhangers van *Maroto* hadden het masker afgeworpen; zij zouden arbeiden aan eene abdicatie van don *Carlos*. De verbittering tusschen de twee partijen onder de karlisten was daardoor tot eene groote hoogte gestegen. Don *Carlos* had getracht te ontvlugten om zich aan het hoofd der Navarresche bataillons te stellen, maar *Maroto* had dit weten voor te komen. Den 22sten had de Pretendent zijn hoofdkwartier van Onate naar Estella willen verleggen, maar de minister van oorlog *Montenegro* had zich daartegen verklaard, eerst op grond, dat Estella geen veilig verblijf genoeg was, daarna zich er daadwerkelijk tegen verzet, door bevelen te geven dat niemand zonder bijzondere vergunning des ministers die stad in of uit mogt. Don *Carlos* was aldus krijgsgevangen in zijne appartementen. Het openbaar gevoelen was, dat *Maroto*, beducht voor al het gevaar dat hem boven het hoofd zweefde, don *Carlos* zou opofferen, zoo hij de eene of andere schikking kon treffen; voor zijn eigen leven was hij zeer bevreesd en had geen oogenblik rust.

— Te Madrid hebben den 24sten de eerste voorbereidende bijeenkomsten voor de vorming der verkiezings-bureaux plaats gehad. De uitslag was, gelijk in de hoofdstad te verwachten was, in den zin der geëxalteerde partij uitgevallen. Ook te Cadix wilde men, dat de verkiezingen in dien zin zouden zijn.

De tijding van de bevrijding van den generaal *Aznar* te Lucena, door *O'Donnell*, had te Madrid veel genoegen verwekt; men wilde dat de laatste zich nu toerustte om Morella aan te vallen.

De generaal *Espartero* zou scherpe vertogen aan het gouvernement hebben gezonden over de buitensporigheden der drukpers, en strenge maatregelen daartegen verlangd.

— Ter beurze heerschte veel drukte met de verrekening. Van staatkundige tijdingen werd er rondgedragen, dat het gouvernement door den telegraaf de tijding zou ontvangen hebben, dat 15,000 Russen aan de Dardanellen ontscheept waren. De notering was heden (31 Julij) 5 pCt. 112,05; 3 pCt. 80,10; Sp. Ardoin 19⅝; Nap. r. 100,10; Rom. L. 101⅞.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 30sten Julij.

De hertog van Brunswijk is, van zijne reis naar Italië en Weenen, in zijne residentie teruggekomen.

— Z. K. H. de Kroonprins van Beijeren is den 26sten van zijne reis uit Italië, te Munchen teruggekeerd.

— De Fransche gezant bij het Oostenrijksche hof, de graaf *St. Aulaire*, bevindt zich wederom op zijn post.

— Uit Jassy wordt van de helft dezer maand geschreven, dat het russisch consulaat aldaar, de strengste bevelen uit Petersburg ontvangen had, om met de grootst mogelijke voorzigtigheid te werk te gaan in het uitdeelen van passen naar het zuidelijk Rusland, inzonderheid acht te geven op joden, die onder allerlei voorwendsels derwaarts toegang zoeken te bekomen, en dikwijls slechts als spionnen gebruikt worden.

— Te Triest wilde men den 22sten dezer weten, dat er uit Venetie versterkingen naar den Levant zouden gezonden worden. De aartshertog *Frederik* zou het bevel over het oostenrijksch eskader in den Levant bekomen. De kommodore *Baudiera* was tot schout-bij-nacht verheven.

— Te Malta is den 11den de britsche stoomboot *Hydra*, die in 11 dagen de reis van Plymouth afgelegd had, aangekomen, met 126 mariniers en officieren aan boord, bestemd tot versterking van het britsch eskader, alsmede met depeches voor den admiraal *Stopford*.

— Te Ancona had men den 16den, over Corfu, berigten ontvangen volgens welke de egijptische ligte ruiterij, nadat zij, volgens *Ibrahims* last, de geslagene turksche troepen vervolgd had, reeds tot Koniah zou voortgerukt zijn, alwaar men geloofde dat zij, ... voorstellen van den franschen commissaris *Caillié*, die den 2den *Ibrahim* zou ingehaald hebben, last zou gekregen hebben de vervolging te staken. Intusschen meent men te moeten in twijfel trekken dat de egijptische ruiterij de vervolging reeds zoo ver had kunnen uitstrekken. Aan den anderen kant was men bevreesd, dat *Ibrahim*, door de ... vervoerd, de staatkundige inzigten die zijn vader zou willen ... nemen, uit het oog verliezen en verder trekken zou dan met diens bedoelingen strookten.

— Berigten uit Konstantinopel van latere dagteekening dan van den 10den heeft men over Triest of Weenen niet ontvangen. ...

Allgemeine Zeitung gaat voort met tijdingen uit die hoofdstad van den 10den mede te deelen. In deszelfs nommer van den 29sten komt een artikel, onder die dagteekening uit de turksche hoofdstad voor, waarin onderscheidene gissingen gemaakt worden omtrent de beweegredenen van den kapudan-pacha. Sommigen zelfs koesterden de ongerijmde meening, dat de groot-admiraal met voorkennis van *Chosrew*-pacha de Dardanellen had verlaten om de egijptische vloot aan te vallen. Mislukte de onderneming dan kon zij als eene daad uit eigen beweging van den kapudan-pacha aangemerkt worden; gelukte zij, dan kon deze overwinning tot een tegenwigt van den verloren slag van Nisib gelden. Een ander gerucht wilde, dat de kapudan-pacha op aanraden van den britschen kapitein *Walker*, naar Egipte zou zeilen, bij Abukir landen, en de van troepen ontbloote landstreek bezetten. Ook dit gerucht is voor zeer onwaarschijnlijk te houden.

Men was te Konstantinopel steeds voor onlusten van de zijde der voorstanders van het oude bevreesd. — De indruk dien de jonge sultan bij zijne verschijning in het openbaar, bij het bezoek van de Moskee, had gemaakt was die van een verlegen jongeling, die eigenlijk niet wist wat er met hem en om hem gebeurde. De toejuichingen van het volk werden minder uitgelokt door de aanschouwing van den nieuwen Keizer, maar meer door de herinnering aan het aloud gebruik.

ENGELAND.

LONDEN, den 31sten Julij.

In de zitting van het lagerhuis van den 29sten Julij is over de wet gehandeld, waarbij de stedelijke besturen, die zulks noodig mogten keuren, tot het in dienst nemen eene sterkere politie-magt bevoegd worden verklaard. Uit hetgeen daarover is gesproken, kan men opmaken, dat deze wet bij voorraad alleen in de volkrijke fabrijkstad Birmingham van toepassing zal zijn. Ook over de zaken van Ierland is in deze laatste dagen door het parlement beraadslaagd. Aanstaanden Dingsdag zullen deze meer bepaald op het tapijt komen.

Meer en meer blijkt het overigens, dat de tegenwoordige parlements-zitting ten einde zal loopen, zonder dat eenige maatregel van overwegend belang tot stand gebragt is kunnen worden. Met name kan men zeggen, dat de zaak van Canada onafgedaan is gebleven. In het hoogerhuis is door lord *Wellington* voorspeld geworden, dat zoodra in den aanstaanden winter de gemeenschap in de Kanada's door de bevrorene rivieren gemakkelijker zal zijn geworden, de oorlog aldaar op nieuw zal uitbarsten. De voornaamste maatregelen tot wegneming der zoogenaamde grieven in Ierland zullen waarschijnlijk ook wel aanhangig blijven.

— Al de bladen spreken van de moeijelijkheden, waarin de bank van Engeland zich thans, ten gevolge van den te grooten uitvoer van goud bevindt, en van de geslotene overeenkomst met de Fransche bank of met Parijsche bankiershuizen, om den storm, die de genoemde Engelsche instelling bedreigt, zoo mogelijk te bezweren. De *Times* vindt het zeer vernederend, dat de eerste geldelijke instelling van het rijk buitenslands het staatspapier moet verpanden, waarop het vertrouwen in haar gedeeltelijk berust. Ter beurze heeft het tot niet weinig opspraak aanleiding gegeven, dat de fransche bank zwarigheden maakte, om schatkist-billetten en ander engelsch papier bij de voorgenomen operatie aan te nemen. Omtrent de hoofdzaak zou men het echter nu eens zijn.

— Daar het jongste ongunstige weder de hoop op een' voordeeligen oogst hier te lande verflaauwd heeft, en hierdoor een nieuwe aanvoer van vreemd graan noodzakelijk zal worden, zoo voorziet men nieuwe schokken in de geldmarkt, vermits die aanvoeren niet dan met het vervreemden van ons numerair kan gepaard gaan. Ook de strijd tegen de korenwetten zal nu verlevendigd worden.

— Uit Lissabon heeft men berigten tot den 21sten dezer. De zittingen der portugeesche cortes waren eensklaps geschorst. Men was te Lissabon zeer ontevreden, dat de wetgevende kamers de conversie der schuld geadjourneerd hadden. De hertog *Ferdinand* van Saxen-Coburg en zijne familie waren te Centra bij de koningin en haren echtgenoot. Zij zouden tegen de helft van Augustus naar Duitschland terugkeeren.

— Ter Londensche beurs van den 30sten waren genoteerd: 3 pCt. gec. 91⅝; Ned. 2½ pCt. 55⅝; Id. 5 pCt. 103⅞; Spanje 19⅝; Portugal 3 pCt. 20 drie achtste.

BELGIE.

BRUSSEL, den 1sten Augustus.

De koning en koningin worden tegen het midden der volgende week van Parijs te Brussel terug verwacht. De koning zal den 4den op het Kasteel van Maremont aankomen, ten einde bij de inwijding van de zijtakken van het kanaal van Charleroi tegenwoordig te zijn.

— De ijzeren spoorweg van Gent naar Kortrijk zal den 22sten September worden ingewijd. Bij die gelegenheid zal de regering van Kortrijk openbare feesten geven, waarop de autoriteiten van het naburig fransch noorder-departement zullen genoodigd worden.

— De heer *Lebeau* zal tusschen den 5den en den 10den de reis naar Frankfort aanvaarden om zijne buitengewone zending te vervullen.

— De *Moniteur* behelst een breedvoerig betoog tot regtvaardiging van de vestiging van het eerste bureau van aangifte op de Schelde te Lillo, waarover dezer dagen luide klagten uit Antwerpen zijn opgegaan.

— Te Antwerpen waren heden genoteerd: de Ardoins tegen 18⅝, drie zestiende.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 2den Augustus.

Heden wordt alhier op de gebruikelijke wijze gevierd de 21ste verjaardag van Z. K. H. Prins *Alexander*, tweede zoon van Z. K. H. den Prins *van Oranje*.

— Bij Zr. Ms. besluit van den 27sten Julij, n°. 9, is de heer *C. L. Hartman*, thans resident te Kadoe, benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Bij Zijner Majesteits besluiten van den 29sten Julij 1839, nos. 24 en 25, zijn de heeren *J. L. Wolterbeek*, predikant bij de Nederduitsche Hervormde gemeente te Amsterdam, en *[illegible] de Leuw*, geneesheer te Gräsrath bij Solingen, benoemd tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— In het begin dezer week heeft Z. M. een uitstapje naar Castricum nabij Alkmaar gemaakt, met oogmerk om de nieuwe duinontginningen aldaar te aanschouwen. Omtrent dezen uitstap wordt het volgende gemeld: Des morgens ten acht ure kwam Z. M. door Beverwijk, alwaar de nationale vlag was uitgestoken en de burgemeester, omgeven van den gemeenteraad, den koning met eene aanspraak begroette. Ten 9 ure stapte Z. M. te Castricum aan de woning genaamd *Johanna's Hof* af en werd aldaar andermaal door den heer *J. de Quack*, die van beide plaatsen burgemeester is, begroet. Hierop rigtte de Weleerw. heer predikant *C. D. Canne* het woord tot Z. M. Zijne toespraak besluitende met den luiden uitroep van: *leve den Koning!* werd deze kreet door alle aanwezigen met geestdrift herhaald. Met blijkbare tevredenheid, begaf zich nu Z. M., vergezeld door twee van Hoogstdeszelfs adjudanten; en heeren commissarissen der duinontginning in *Johanna's Hof*, alwaar de Hoog Welgeboren Vrouwen *Rendorp van Marquette* en *Gevers* voor Z. M. een dejeuné hadden in gereedheid gebragt. Na eenige oogenblikken alhier te hebben vertoefd, beklom Z. M. het rijtuig, hetwelk Hoogstdenzelven in de duinontginning zou rondleiden en den bevorderaar van alles wat goed is en nuttig, getuige maken ook van het nut aldaar te weeg gebragt. Omstreeks elf ure keerde de Vorst bij *Johanna's Hof* terug, waar de leden van het gemeente bestuur en de Wel-Eerw. heer kapellaan der R. K. gemeente aan Z. M. werden voorgesteld, die zich allerminzaamst met dezelve onderhield. De menigte was intusschen sterk aangegroeid, verlangende om den geliefden Vorst voor het eerst of andermaal te aanschouwen. Onder deze bevond zich eene vrouw met haren zeventigjarigen echtgenoot, uit nederigen stand, die een verzoekschrift aan Z. M. verlangde aan te bieden. Een treffend tooneel had hierop plaats. De koning door de menigte die zich om hem drong, als in een kring van zijne kinderen staande, doet de voor hem nedergeknielde aanstond deed oprijzen, met het treffende woord: » Voor alles, kniel niet voor mij, maar doe mij hooren, wat gij verlangt," onderhoudt zich nu met grootste minzaamheid met eene geringe vrouw, en geeft haar de verzekering, hare zaak te zullen onderzoeken en behartigen. Na hierop nog eenige oogenblikken in *Johanna's Hof* te hebben vertoefd, nam Z. M. de terugreis aan naar 's Gravenhage, vergezeld en gevolgd door het luide *hoezee!* en het *leve de Koning!* van allen, die getuigen waren geweest, hoe Nederlands Koning de vader is van al zijne onderdanen!"

— Z. K. H. prins *Frederik* zou in den afgeloopen nacht zijn voorgenomen reis naar Duitschland aanvaarden.

— Eergisteren heeft het R. K. gesticht van weezen en armen te 's Gravenhage op eene plegtige en tevens godsdienstige wijze het vijf en zeventigjarig bestaan der administratie van regenten gevierd.

— Naar men verneemt zijn in het schip *Prins Hendrik* geladen de tegen-geschenken, voor die, welke het Z. K. H. Prins *Hendrik* behaagd heeft, gedurende Hoogstdeszelfs reize in Nederlandsch India aan te nemen, van eenige Inlandsche Vorsten en Grooten. Dezelven bestaan hoofdzakelijk in prachtige kristallen en porceleinen Tafelserviesen, Jagtgeweren, enz., terwijl elk stuk, van het naamcijfer van Z. K. H. voorzien, door de zorg van het departement van koloniën, tot dat einde expres is vervaardigd geworden.

— Op Dingsdag den 13 Augustus eerstkomende, zal de maatschappij: *Tot nut van 't Algemeen*, te Amsterdam, hare 55 jarigsche algemeene Vergadering houden, in de Luthersche Nieuwe kerk. De opening der vergadering zal plaats hebben met eene redevoering van den voorzitter voor dit jaar, de Wel-Eerw. heer *J. Boeke*, voorafgegaan, afgewisseld en besloten door instrumentaal muzijk.

— Laatstleden Vrijdag is van de reede van Neuzen naar het Nieuwe Diep gezeild, Zr. Ms. brik *Mercuur*, onder bevel van den kapitein ter zee, *Tuinman*, zijnde alsnu het geheele station, hetwelk sedert het uitbreken der Belgische onlusten zich voor Neuzen bevond, opgeheven.

— Uit Zeeland wordt gemeld, dat Zr. Ms. korvet *Boreas*, kapt. ter zee *Paling*, in 's Rijks dok te Vlissingen opgelegd is, en de zich op dien bodem bevindende Officieren met 1 Augustus op non-activiteit zijn gesteld.

— De berigten die uit Frankrijk over den aanstaanden oogst in Spanje, Italië en Afrika gegeven worden, luiden zeer gunstig; ook in het zuiden van Frankrijk beloofde de oogst zeer voordeelig te zijn. Desniettemin is men te Parijs beducht dat door de tegenwoordige hooge prijzen der granen, de prijs van het brood eerstdaags nog zou verhoogd worden (*Zie art. Engeland*).

OPMERKINGEN UIT HET DAGBOEK VAN DEN OPZIGTER EENER LEESBIBLIOTHEEK.

(Eene recensie van Schrijvers en Lezers te gelijk).

Niet alleen onze eerwaardige biechtvaders, maar ook de meestal met weinig oplettendheid verwaardigde opzigters der Leesbibliotheken, hebben eenen zekeren maatstaf in handen, waarnaar zij zoowel het eigenlijke karakter hunner bezoekers als derzelver zedelijke waarde en schoonheidsgevoel kunnen afmeten en beoordeelen: ja, dit gaat zelfs zoo verre, dat het onderscheid, hetwelk tusschen hen en de zoo even genoemde vrome paters plaats grijpt, alleen hierin bestaat, dat de laatsten hunne leeken op eene meer onmiddellijke wijze leeren kennen. — Dat klinkt toch wat vreemd, zegt mogelijk de een of ander; en evenwel bevat het de zuivere waarheid.

Onze leesbibliotheek bevatte omstreeks 6000 boekdeelen, en was eerst in 1826 opgerigt. — Dit was de oorzaak, dat het meeste oude tuig uit de vorige en het begin der tegenwoordige eeuw ons ontbrak, en slechts Fielding's *Tom Jones*, Richardson's, *Clarissa Pamela* en *Grandison*, de *Willem Levend* en *Sara Burgerhart* van de goede jufvrouwen Wolff en Deken, Spies *Leeuwenridders*, Loosjes *Oud-Hollandsche Romans*, en eenige anderen, stonden, even als puinhoopen van oude roofkasteelen, bijna onbemerkt in eenen hoek van het vertrek. Zoo als gezegd is, onze verzameling was nieuwerwetsch, en bestond niet enkel uit Nederlandsche, maar ook uit de beste Fransche en Duitsche schrijvers. Zij was in rubrieken afgedeeld, waarvan de eerste slechts wetenschappelijke werken bevatte, die echter, in het geheel niet, of slechts door weinige ingewijden gebruikt werden. De tweede afdeeling voerde in het gebied der geschiedenis, geographie, politiek en reisbeschrijvingen; en ook hier vond men alles, wat men begeeren konde. Dan, eilaas! er werd zoo weinig begeerd van deze rubriek! Hier en daar mogt men eenen schoolknaap vinden, die eene vertaling van Homerus, Livius of Sallustius nam, om deze tot eene zoogenoemde ezelsbrug te gebruiken, of eenen jeugdigen student, die Dornseiffen of Becker begeerde, om hem te huis op tafel te leggen, en zich van papa en mama om de geleerde boeken, die zoonlief altijd bij zich had, te laten bewonderen; of eenen kantoorklerk, die gaarne vergereisd wilde zijn, en Vaillant of Haafner medenam, om de wonderbaarlijke en ongeloofelijke historiën, hem op zijnen togt ontmoet, aan de beminde zijns harten op te disschen. — Was [illegible] in deze afdeeling was ook zeer zeldzaam, [illegible] groote [illegible] met stof overdekt.

Maar te grooter was de [illegible] in de derde afdeeling, *lektuur van smaak*. Zij was in drie klassen gesplitst: a. *romans en verhalen*; b. *tijdschriften* en *almanakken*; c. *tooneelstukken* en *gedichten*. Hun gebruik is voorwaar een merkwaardig afbeeldsel onzes tijds, welks hoofddoel in de kennis der *belles lettres*, en van alles, hetwelk men onderhoudend noemt, bestaat; terwijl men het nuttige en leerzame in rust en vrede laat sluimeren!

A en B van de derde afdeeling waren altijd onder weg, en men kon deze beide klassen aan de smerige ruggen hunner banden onderkennen; terwijl de ruggen van C van lieverlede begonnen te beschimmelen. Alleen Scribe's en Schillers *Roovers*, *Robert le Diable*, of ook wel sommige stukken van Kotzebue en Iffland, blonken van de vingeren hunner vereerders. Ook nam men, om eenen dusgenoemden *cours de litterature* aan te houden, de dichtwerken van eenen van Lennep, van der Hoop, [illegible] of Beets uit de kast; ja, men keek daartoe zelfs Lamartine's *[illegible] religieuses* wel eens in, en Victor Hugo's *drama's*, hoe [illegible] ook, waren [illegible] boven alles geliefd; — maar de kolossale werken van eenen Vondel, Bilderdijk, Feith, of onder de buitenlanders, die van Shakespeare, Milton, Corneille, Racine, Klopstock, Schiller, Göthe, bleven als ingemetseld in hunne bewaarplaatsen, en werden, even als da Costa's, Helmers en Kasteele's heerlijke gedichten door de menigte bijkans niet meer aangezien.

De romans, de romans alleen waren en bleven steeds het hoofdgebied der lektuur, en nadat ik de meer geleerde werken onzer bibliotheek doorgebladerd had, nam ik het moedig besluit, om ook eens aan het romanlezen te gaan, ten einde, op deze manier, de beschimpingen der meeste leenlezers te ontwijken, die mij meer dan eens zeiden: » Mijn hemel! kent gij dat brillante werk niet? wat leest gij dan toch?" Ach! wat hielp mij dan mijne belezenheid in de eerste en tweede afdeeling? Men beschouwde mij daarom, niet te min, als eenen geheel onkundige, en vond mij overal zeer *ennuyant*.

Ik verlangde echter den smaak van het geëerde publiek te leeren kennen: ik verkoos niet langer zoo verlegen te staan, wanneer ik in het vervolg weder van eenen schoonen mond om eenen aardigen roman verzocht werd. Vroeger klom ik dan gewoonlijk, door middel eener ladder, naar de bewoners van den Olympus, en haalde Feith en Bilderdijk van daar, terwijl de romanschrijvers mij toen niet bekend waren, en ik mij, dwaas genoeg, verbeeldde, dat zulke gedichten aan het lieve meisje nog beter dan de beste romans moesten bevallen. Of ik haalde Lubline Weddik, Scholl enz. voor den dag, en prees de heerlijke gevoelens, die in de geschriften dezer mannen doorstraalden, en het genot, dat derzelver lezing reeds aan zoo menige beschaafde dame verschaft had.

Men keek mij dan twijfelachtig aan, want het waren geene namen uit de dagelijksche thee- of koffijcirkels, maar men nam evenwel, op mijne herhaalde verzekeringen, de boeken mede; doch naauwelijks had ik mij verheugd, iets tot de lezing dezer voortreffelijke werken te hebben bijgedragen, of mijne jufvrouw kwam weder, met de boodschap: » Foei, was is dat droog! Geef mij liever, zoo als ik u te voren gezegd heb, wat echt romantisch." Nu, dacht ik, daar is toch ook nog raad voor, en ik nam Jacob's *Rosalia*, en Caroline Pichler's *Agathokles* uit de kast. Vol vertrouwen, dat ik nu iets gegeven had, hetwelk aan zulk schrandere oogjes, waarin zoo veel fijn gevoel schemerde, voorzeker aangenaam zijn moest, leunde ik weder vergenoegd tegen mijnen toonbank. Maar ik ongelukkige wist niet, wat mij te wachten stond!

Ik had immers geen denkbeeld van de smaak des publieks. Toornig bragt een aardig kameniertje mij, des avonds, al mijne romans weder terug, en zeide mij, dat hare jufvrouw geknord had over deze domme boeken; zij zou er zich nu zelve wel een uitzoeken, en ik moest haar iets van den goddelijken Clauren of Rellstab geven. Ik vroeg of de jufvrouw Duitsch verstond, en toen ik daarop een bevestigend antwoord ontving, kreeg ik flink het eerste deel van dezen goddelijke, waarin de aandoenlijke verhalen: *de eerste en laatste liefde* en *de lijfarts* geplaatst waren. Hierop gaf het meisje mij haar *parole d'honneur*, dat dit hare dame, zonder twijfel, behagen zou: het ging dan ook goed, en ik had vooreerst weder rust.

Ik besloot dan de geheele klassieke litteratuur te laten liggen, en van A tot Z alle romans te doorbladeren. Ik las geweldig snel en ontzettend veel: want ik behoefde er immers niet bij te denken. Het kwam mij voor, als zat ik aan eene groot opene tafel, waar ik slechts eten en slikken moest; en toen ik, na verloop van een half jaar, bijna alle spijzen verslonden had ontglipte mij een geduchte zucht over de bedorven wereld, over de geschiedenissen van liefde, en al wederom liefde en liefde, zonder ophouden, en toch meestal *kalverliefde* en *wellust*.

Wat wilt gij er aan doen? dacht ik. Wie kan alleen tegen den geest des tijds oproeijen? en is het niet, bij slot van rekening, vermakelijk, dat gij nu kunt weten, wie de menschen zijn, waarmede gij te doen hebt? Eene stille lust, een *humor*, zoo als de engelsche het noemen, overviel mij als het ware; en ik kon het niet helpen, dat ik voortaan, met eenen verborgenen glimlach op de lippen, aan mijne lezers altijd gaf, hetwelk naar ieders smaak het regte was.

Daar komt eene matrone aan, en brengt mij Lafontaine's *Familie van Halden* terug, » het boek was haar uitnemend bevallen; Lafontaine was [illegible] » en [illegible] *[illegible]* [illegible] zoowel als de romans van [illegible] niet minder aangenaam zijn zouden. — Vreesachtig treedt een veertienjarig dienstmeisje naar binnen, brengt, o wonder! Feith's *Julia* met lofspraken terug, en ik geef haar de *Ferdinand en Constantia* in de plaats. — Eene goede geproportioneerde schoone, van 25 jaren, komt ook aangestapt, en, ik weet het reeds, mijn arm grijpt onwillekeurig Lafontaine's *Tobias Hoppe*, en naar dat deel van Clauren, waarin het *Croaten-Meisje* voorkomt; en met eene vriendelijke groete, gaat zij vrolijk weder heen. — Daar komt eene dame van 30 jaren, die reeds een paar malen heeft kunnen trouwen; zij leest Duitsch en Hollandsch, door elkander; heeft Clauren en Michiel Adriaan geheel doorgelezen, en verlangt nu Laun's *huwelijksgeschiedenissen*; of zij leest, wanneer er niets anders te vinden is, ook wel Caroline Pichler's *vroeg verloofde*, of C. Bok's *vooringenomenheid en vooroordeel*. — Eene jonge wellusteling komt binnen, en vordert Boccacio's *Decameron*, of Janin's *Barnave*, of een paar tooneelstukken van Victor Hugo, *le Roi s'amuse*, bij voorbeeld; zoo dezelve aanwezig zijn, wil hij de gedichten van [illegible] ook wel eens lezen. Ik [illegible] mijne lieden al zeer spoedig, [illegible] mij over de bekentenissen, [illegible], zonder het te willen, [illegible]. Stormenderhand verschijnt een oud, dik, gepensioneerd kapitein (juist geen diep denker), die geeft mij al dadelijk lofspraken: » Beste kerel! gij kent mijnen smaak; ik wil iets — ja, hoe zal ik het uitdrukken — iets historisch-romantisch-militair." Hij is den geheelen Spiesz, Veit, Weber, Cramer en van der Velde tot zesmaal toe door geweest, en nu geef ik hem wat nieuw: *Haspar a Spada*. » Ha! charmant! ik dank u, *mon cher!*" en met de sporen kletterende, die hem nog maar alleen zijn overgebleven, nadat zijn paard te veel voeder gevreten heeft, snelt hij weg.

» Uw dienaar, mijnheer de apotheker! wat wilt gij al voor goeds?" — Gij weet ik ben een beetje lekker; ik lees gaarne wat van Walter Scott, die gaat in het wezenlijke; en wanneer hij zoo eens eene gedekte tafel schildert, dan ruik ik liefelijke geuren om mij heen, dat ik mij begin te verbeelden: zoo dadelijk ga ik er op los."

» Nu daar kan ik u aan helpen," is mijn antwoord. — » Gij ver-

staat het Hoogduitsch? Hier zijn zestig deelen van WALTER SCOTT, en DON QUICHOT *op de Bruiloft van Kamacho.*" —

» Goeden morgen, heer onderwijzer! Gij brengt mijn den *Thomas Hoogvlugt* van uwen bekwamen collega MEESTERS terug, niet waar? Welnu, de man doet zijn edelen stand eer aan. Ziedaar zijnen *Oom Piet*, die u niet minder vermaken zal."

Eh! daar verschijnt eene jeugdige verliefde en begeert voor zijn meisje iets *regt fraais*, dat zie ik reeds aan zijn lagchend knipoogen, en ik wijs hem eene geheele kast vol met liefdes-geschiedenissen aan, geef hem *Werther's lijden* mede en, met den uitroep, » o, dat moet schoon zijn!" vliegt hij schielijk heen.

Na hem treedt een pas gefailleerd kleermakertje binnen, met beentjes, zoo als zijn ambacht die gewoonlijk oplevert, en wil wat moed scheppen. Hij zet een grimmig gezigt, en vordert den *Rinaldo Rinaldini*, of *Han van IJsland*, des noods, de *Eleonora van Lichtefelde*, door KRABBENDAM, en CHRISTEMEYER's *belangrijke tafereelen uit de lijfstraffelijke Regtspleging.* — Maar, wacht eens — voegt hij er bij — daar zie ik den *Egyptischen Tooverstaf* van KIST;" en hoewel ik hem verzeker, dat hij in dit werk niet vinden zal, wat hij er in zoekt, loopt hij er toch mede voort, zeker om te beproeven, of hij door tooverij, weder op de beenen kan komen. — In zijne plaats komt een schoenmakers-jongen: » Mijnheer wilde gaarne een boek hebben." Waarin ze elkander eens ter deeg afkloppen. Ik vraag den jongen naauwkeurig uit, en verneem weldra, dat zijn meester en meesteres elkander hebben geslagen, tot laat in den nacht. Ik geef hem *den Jood* van SPINDLER mede.

Dergelijke vergelijkingen zoude ik nog wel het bij dozijn kunnen leveren; maar ik wilde alleen mijne bovengenoemde vooronderstellingen eenigermate verklaren, en alleen opmerken, dat een met eenig verstand begaafde leesbibliotheekhouder wel degelijk zijne lieden kan leeren kennen, en er dus een rijk veld van menschen kennis voor hem openligt.

Niet allen zijn zoo, als de door mij geschilderden. Er waren verstandige rustige mannen, die zich, in de romannenlectuur, aan de heerlijke beelden van eenen SCOTT, COOPER, IRVING, BULWER, MARRYAT, DICKENS LAMP., VAN LENNEP of DROST hielden. Diegenen stonden reeds hooger in inwendige geestbeschaving; die de romans van GÖTHE of JEAN PAUL met genoegen lezen konden. Ik wist, wie de geesten waren, die buiten de overige werken dier twee beroemde, ook een SHAKESPEARE, CATS, CLAUDIUS, SCHILLER, BILDERDIJK of KLOPSTOCK, boven de producten der romannenwereld stelden.

Hun hoopje was klein, zeer klein.

Het was voor mij steeds eene belangwekkende verschijning, hoe ik na verloop van een jaar, zoo tamelijk ingewijd was in den geest en het individuele gevoel mijner leesklanten, door hunne eigene uitdrukkingen over dit of dat, hetgeen zij voortreffelijk of niet voortreffelijk vonden. Ik wist het wegt goed hoe het er in het *boudoir* der schoonen uitzag, daar ik hunne lectuur kende en opmerkte. Menige schoone, die met zulke schijnbaar vrome verhevene gevoelens de coquette speelt, neme zich daarom in acht! De bezitter van hare leesbibliotheek mogt eens den verrader spelen, en menig peinzende en overwegende vrijer deed er wel aan, zich in de winkels van boekhandelaren en leesbibliotheek-houders ligt te verschaffen over de neigingen en verborgene gevoelens zijner uitverkoren.

DEPARTEMENT VOOR DE ZAKEN VAN OORLOG.

OPENBARE VERKOOPING.

De MILITAIRE INTENDANT, belast met de Administrative Dienst in de Vesting *Breda*, zal, ten gevolge daartoe bekomen magtiging van Zijne Excellentie den Heere Generaal der Infanterie, Opperbevelhebber dier Vesting, in overeenstemming eene dispositie van Zijne Excellentie den Heere Directeur-Generaal van Oorlog, van den 4. Julij 1839, N°. 6, op *Vrijdag* en *Zaturdag* den 16. en 17. Augustus 1839, des voormiddags ten 10 ure, op eerstgemelde datum, aan het Statenhuis in de St. Jansstraat, en op laatstgenoemde datum, aan de Sortie bij de Ginnekenpoort, te *Breda*, in het Openbaar, tegen kontante betaling, Verkoopen: Eene aanzienlijke hoeveelheid goed geconditionneerde, aan het Rijk toebehoorende, APPROVISIONNEMENTS-ARTIKELEN, bestaande in:

RIJST, ZOUT, JENEVER, AZIJN, LAMP-OLIE, TABAK en PIJPEN, alsmede eenig ledig VAATWERK, en eenige GEREEDSCHAPPEN.

Alle welke Goederen, op Donderdag den 15. Augustus, ter plaatse voornoemd, van 's morgens 10 tot des namiddags 5 ure, door een ieder kunnen worden bezigtigd.

Nader onderrigt te bekomen, ten Bureele van opgemelden Intendant, in de Visscherstraat, Wijk C, N°. 323, des voormiddags van 9 tot 12 ure.

BREDA, den 1. Augustus 1839.

De Militaire Intendant voornoemd,
VAN HAEFTEN.

STAD ANTWERPEN.

BERAENBESTEDING

VAN HET WEGRUYMEN VAN TWEE KISTDAMMEN UYT HET GROOTE DOK.

BERIGT.

Borgemeester en Schepenen verwittigen het publiek dat zy, op Zaterdag 17 Augusty aenstaende, op den middag, in de groote zael van het Raedhuys, zullen overgaen tot de heraenbesteding van het wegruymen van twee kistdammen uyt het groote Dok.

Het plan en het kohier van voorwaerden liggen, ter inzage der liefhebbers, op den 1.^e bureau van het Stedelyk Bestuer.

Ten eynde een gedacht te geven van de belangrykheyd van het onderhavige werk, vermeent men hier te moeten melden dat er, overeenkomstig de plaets gehad hebbende peylingen, ongeveer 14,000 ellen kubiek weg te ruymen zullen zyn. Het Bestuer stelt zich echter niet verantwoordelyk voor deze waerdering, en laet dezelve over aen het nader onderzoek van de heeren ondernemers.

Gedaen ten Stads-Raedhuyze, den 20. July 1839.

Den Borgemeester,
GERARD LE GRELLE,
Ter Ordonnantie, DEN SECRETARIS,
WELLENS.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN,

EERSTE RESSORT.

Op Maandag den 12. Augustus 1839, zal, ten overstaan van den Notaris G. A. BACKX, te *Rozendaal*, worden overgegaan tot de Veiling bij Opbod en Afslag, zonder tusschenpozing van dagen, van DOMEIN-GOEDEREN, bestaande in: BOUWHOEVEN, LANDERIJEN, Uitgestrekte BOSSCHEN, PLANTAADJEN, enz., tot de Agentschappen van het Domein te *Rozendaal* en *Steenbergen* behoorende en omschreven bij Biljetten en Catalogus N°. 12, welke laatste bij de Agenten van het Domein te *Rozendaal*, *Steenbergen*, *Breda*, *'s Bosch* en *Eindhoven*, alsmede bij de Agenten van het Domein in al de hoofdplaatsen der Provincien verkrijgbaar is gesteld.

*** De Notaris VAN DER ELST, residerende te *Werkendam*, zal, op Woensdag den 7. Augustus 1839, des namiddags ten 2 ure op Crediet VERKOOPEN:

Ongeveer 7 Bunders extra goede nieuwlandsche HAVER, staande op een nieuw aangelegd hoog omstaand Poldertje, nabij den Polder *Steenemuur*, gelegen onder *Werkendam* en *Dussen*, in Perceelen.

14 Bunders mede extra goede nieuwlandsche HAVER, staande op den benedenste *Kiviswaard*, gelegen onder *Werkendam*, mede in Perceelen, en 100 HOOFDWILLIGEN, staande om en op denzelve.

En voorts Verpachten:

Den toemaat van omtrent 16 Bunders HOOILAND op gemelden *Kiviswaard*, bijgenaamd *het Jagertje*.

Zullende deze Veiling plaats hebben, in het Huis staande op den Polder den *Hardenhoek* gelegen onder *Werkendam*.

*** Bij de Boekhandelaars BROESE & COMP., te *Breda*, en PALIER & ZOON, te *'s Bosch*, is verkrijgbaar gesteld:

PLEITREDE

VAN

MR. DIRK DONKER CURTIUS

VOOR DEN

HOOGEN RAAD DER NEDERLANDEN

TEN BEHOEVE VAN

G. A. THIEME,

DRUKKER EN UITGEVER DER

ARNHEMSCHE COURANT,

REQUIRANT IN CASSATIE.

Uitgesproken den 12. *Julij* 1839.

De prijs is *f* 0,50.

Deze belangrijke Pleitrede kan niet *algemeen* in commissie worden verzonden, en gelieven Heeren Boekhandelaren, die dezelve niet mogten hebben ontvangen, ze van hunne gewone Correspondenten te ontbieden, of *franco* en *voor rekening* van den Uitgever zelven aan te vragen.

*** Nous recommandons les lignes suivantes à l'appréciation des personnes affligées de l'infirmité des CORS AUX PIEDS. M. M. CORNISSEN et GUIBERT professeurs à la faculté de médecine de *Paris* ont analysé par ordre de l'autorité le TAFFETAS GOMMÉ preparé par M. PAUL GAGE, pharmacien à *Paris*. Ils ont reconnu que ce taffetas devait *nécessairement* detruire les Cors, Durillons et les ognons, sans *jamais donner lieu* à aucun accident grave (termes du rapport). C'est avec un véritable plaisir que nous recommandons l'usage de ce taffetas à nos lecteurs. (Voir notre Numero du 16 et du 23 Juillet.)

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.